

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 513/2011-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. marca 2012 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcu Sergeja Kohuta o prijatej sťažnosti L., T., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 1 S 18/2010-31 zo 14. júla 2011 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo L. domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 1 S 18/2010-31 zo 14. júla 2011 **p o r u š e n é b o l o .**
2. Uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 1 S 18/2010-31 zo 14. júla 2011 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.
3. L. **n e p r i z n á v a** primerané finančné zadost'učinenie.

4. L. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov), ktorú je Krajský súd v Prešove povinný vyplatiť na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. I. R., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 513/2011-16 z 3. novembra 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť L., T. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 S 18/2010-31 zo 14. júla 2011 (ďalej aj „namietané rozhodnutie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že „Sťažovateľ požiadal Mesto B. listom zo dňa 18.01.2010, aby bol upovedomovaný v súlade s ustanovením § 82 ods. 6 zákona č. 543/2002 Z.z. o začatých správnych konaniach v ktorých môžu byť dotknuté záujmy ochrany prírody a krajiny konkrétne týkajúce sa výrubu drevín a krov na území mesta B.

Mesto B. listom zo dňa 21.5.2010, ktorý bol sťažovateľovi doručený dňa 1.2.2010 oznámilo, že Mesto B. vydáva rozhodnutia o výrube drevín rastúcich mimo lesa.

Listom zo dňa 5.2.2010 sťažovateľ opätovne požiadal o upovedomenie o začatých správnych konaniach poukazujúc na ustanovenie § 82 ods. 6, § 2 ods. 1 a § 82 ods. 7 zákona č. 543/2002 Z.z..

Dňa 17.2.2010 bola sťažovateľovi doručená odpoveď Mesta B. zo dňa 12.2.2010, kde Mesto B. žiadalo špecifikovať ustanovenie Stanov, ktoré by malo upravovať predmet činnosti sťažovateľa vo väzbe na ochranu prírody a krajiny.

Listom zo dňa 17.2.2010 sťažovateľ prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne opätovne upozornil mesto B., že na základe predložených žiadostí zo dňa 18.1.2010 a 5.2.2010 je Mesto B. povinné postupovať v súlade s ustanovením § 82 ods. 7 zákona č. 543/2002 Z.z..

Listom zo dňa 25.2.2010 Mesto B. opätovne oznámilo, že vydáva rozhodnutia týkajúce sa výrubov drevín mimo lesa.

Návrhom na začatie konania o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy zo dňa 03.03.2010 sťažovateľ navrhoval, aby odporca rozhodol tak, že zakazuje Mestu B. pokračovať v porušovaní práv navrhovateľa neupovedomovaním ho o začatých správnych konaniach podľa § 47 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z.z. v platnom znení, uložil Mestu B. upovedomovať navrhovateľa o začatých správnych konaniach podľa § 47 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z.z. v platnom znení a priznal mu náhradu trov konania.

Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 1 S/18/2010 - 31 zo dňa 14.07.2011 rozhodol tak, že návrh zamietá a nepriznáva sťažovateľovi právo na náhradu trov konania.“

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uviedol:

„Sťažovateľ je presvedčený, že napadnutým rozhodnutím Krajského súdu v Prešove bolo porušené jeho právo zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy SR domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde. Ako vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia Krajský súd v Prešove založil svoje rozhodnutie o zamietnutí návrhu nie preto, že by z jeho právneho posúdenia vyplynulo, že ide o nedôvodný návrh, ale preto, že podľa jeho názoru nevyčerpal sťažovateľ možnosť domáhať sa nápravy prostredníctvom orgánov prokuratúry.

Pokiaľ ustanovenie § 250v ods. 3 O.s.p. stanovuje neprípustnosť návrhu, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky ktorých použitie umožňuje osobitný predpis so zreteľom na to, že nemožno predpokladať, že by zákon ukladal navrhovateľovi využiť prostriedky, ktoré nie sú efektívne je potrebné túto povinnosť uloženú navrhovateľovi chápať tak, že je povinný využiť len prostriedky, ktoré sú efektívne. Tieto prostriedky musia byť spôsobilé zabezpečiť navrhovateľovi nápravu, ako aj teoreticky i prakticky dosiahnuť náhradu za spôsobenú nemateriálnu ujmu.

Už zo samotnej lehoty na vybavenie podnetu orgánmi prokuratúry, ktorá je podľa zákona o prokuratúre 2 mesiace (§33 ods. 1 zákona o prokuratúre) vyplýva nemožnosť využiť tento prostriedok tak, aby navrhovateľ nestratil možnosť domáhať sa ochrany na súde.

Už citované ustanovenie § 250v ods. 3 O.s.p. totiž ukladá navrhovateľovi podať návrh do 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedela. Návrh sťažovateľa nemohol byť teda odmietnutý tak z dôvodu lehoty stanovenej v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ako ani z dôvodu, že spôsob vybavenia podnetu sťažovateľ reálne nemôže ovplyvniť. Sťažovateľ môže podať prokurátorovi podnet, ale je na zvážení prokurátora, či využije prostriedky, ktoré mu zákon dáva k dispozícii tak, ako to žiada podávateľ podnetu. S otázkou podania podnetu podľa zákona o prokuratúre ako podmienky vyčerpania iných prostriedkov nápravy pred podaním návrhu na súd sa ústavný súd zaoberal opakovane. Okrem iného aj v náleze sp. zn. II. ÚS 124/08 zo dňa 22.05.2008...“

Sťažovateľ si v sťažnosti uplatnil aj nárok na primerané finančné zadostučinenie v sume 2 500 € ako náhradu nemajetkovej ujmy, priznanie ktorého odôvodnil tým, že „... so zreteľom na čas, ktorý uplynul od podania žiadosti o upovedomovanie o začatých správnych konaniach až do súčasnosti, keď sťažovateľovi je aj v dôsledku zamietnutia jeho návrhu odporcom odnímaná jeho možnosť na participácii na rozhodnutiach v oblasti ochrany prírody, je takým zásahom do jeho práv, že v tomto prípade nepostačuje konštatovanie porušenia práva ani zrušenie napadnutého rozhodnutia Krajského súdu v Prešove“.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu, zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy SR

- uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1S/18/2010 - 31 zo dňa 14.07.2011 bolo porušené.

Ústavný súd SR zrušuje uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1S/18/2010 - 31 zo dňa 14.07.2011 a vracia vec na nové konanie a rozhodnutie.

Ústavný súd SR zakazuje Krajskému súdu v Prešove pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 2.500,- Eur.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky.“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k prijatej sťažnosti vyjadril krajský súd, zastúpený jeho predsedníčkou JUDr. A. I., listom sp. zn. Spr 10178/2011 doručeným ústavnému súdu 14. decembra 2011, ktorá vo svojom stanovisku k sťažnosti uviedla:

«Senát Krajského súdu v Prešove v predmetnej veci rozhodol o návrhu navrhovateľa L., so sídlom v T., právne zastúpeného JUDr. I. R. proti odporcovi Mestu B. uznesením dňa 14. júla 2011 č.k. 1S 18/2010 -31 tak, že návrh zamietol a nepriznal navrhovateľovi právo na náhradu trov konania.

Navrhovateľ sa podaným návrhom domáhal, aby súd vyslovil zákaz Mestu B. pokračovať v porušovaní práv navrhovateľa neupovedomením ho o začatých správnych konaniach podľa § 47 ods. 3 zákona č. 543/2002 v platnom znení (Zákona o ochrane prírody a krajiny). Zároveň sa navrhovateľ domáhal uloženia povinnosti odporcovi upovedomovať navrhovateľa o začatých správnych konaniach podľa § 47 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z.z. v platnom znení.

V súlade s ustanoveniami piatej hlavy piatej časti O.s.p., ktorých obsahom sú zakotvené ciele procesnej úpravy konania o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorými je poskytnúť fyzickým a právnickým osobám účinnú súdnu ochranu, ktorí tvrdia, že boli ukrátení na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy Krajský súd v Prešove postupoval pri vydaní napadnutého uznesenia.

Navrhovateľ svoje tvrdenia v návrhu podložil tým, že mu v zmysle ustanovenia § 82 ods. 3 zákona o ochrane prírody a krajiny vyplývajú viaceré procesné práva a tieto mu patria podľa § 47 ods. 3 citovaného zákona z účasti na konaní.

S poukazom na ustanovenia § 250v ods. 1 až 3 O.s.p., v konaní pred súdom má povinnosť fyzická a právnická osoba, ktorá sa domáha ochrany pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy splniť presne stanovené podmienky na preukázanie svojich tvrdení

a pritom postupovať tak, aby vyčerpala všetky dostupné prostriedky, ktorých použitie jej umožňuje právny poriadok Slovenskej republiky.

Súd rozhodol v intenciách ustanovenia § 250v ods. 3 O.s.p. a návrh zamietol z dôvodu, že navrhovateľ nevyčerpал všetky prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis.

Ak sťažovateľ tvrdí v súvislosti s dvojmesačnou lehotou na vybavenie podnetu (§ 33 ods. 1 Zákona o prokuratúre), je treba zdôrazniť, že podľa konštantnej judikatúry Najvyššieho súdu SR lehota 30 dní upravená v ustanovení § 250v ods. 3 druhá veta O.s.p. sa počíta odo dňa doručenia upovedomenia o vybavení podnetu, a to či už v prospech alebo neprospech sťažovateľa.

Ak teda sťažovateľ tvrdí, že využitím inštitútu podnetu podľa § 33 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre by mu bolo odňaté právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, lebo by zmeškal 30-dňovú lehotu, prax všeobecných súdov je taká, ako je uvedené vyššie.

Sťažovateľ vopred prejudikuje, že podnet by bol neefektívny.

V súvislosti s konaním podľa piatej hlavy piatej časti O.s.p. krajský súd poukazuje na tú skutočnosť, že aj v konaní podľa štvrtej hlavy piatej časti O.s.p. - konanie proti nečinnosti orgánu verejnej správy v ustanovení § 250t ods. 1 je upravená povinnosť navrhovateľa vyčerpať prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, preto krajský súd poukazuje na Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn.: III.ÚS 317/04 z 21.októbra 2004, ktorý uviedol, že „možno orgány prokuratúry považovať za orgány disponujúce prostriedkami umožňujúcimi uplatnenie ochrany práv a právom chránených záujmov sťažovateľa vo vzťahu k namietanej nečinnosti správneho orgánu spôsobom, ktorý s prihliadnutím na okolnosti daného prípadu umožňoval rozumne očakávať naplnenie jej účelu“.

Zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v § 64 ods. 1 písm. e/ upravuje, že štátnu správu vo veciach ochrany prírody a krajiny podľa tohto zákona vykonáva obec a právomoc obce upravuje ustanovenie § 69 ods. 1 písm. a/ až k/.

Zákon č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre v § 3 ods. 1 stanovuje, že prokuratúra chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických osôb, právnických osôb a štátu. Podľa § 3 ods. 2 citovaného zákona - prokuratúra je v rozsahu svojej pôsobnosti povinná vo verejnom záujme vykonávať opatrenia na predchádzanie porušenia zákonnosti, na zistenie

a odstránenie porušenia zákonnosti, na obnovu porušených práv a vyvodenie zodpovednosti za ich porušenie. Pri výkone svojej pôsobnosti je prokuratúra povinná využívať všetky zákonné prostriedky tak, aby sa bez akýchkoľvek vplyvov zabezpečila dôsledná, účinná a rýchla ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu.

Krajský súd sa v plnom rozsahu stotožňuje so závermi uvedenými v odôvodnení napadnutého uznesenia a je toho názoru, že v konaní IS 18/2010 nebolo porušené navrhovateľove právo na súdnu ochranu podľa § 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

V tejto súvislosti Krajský súd v Prešove navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky sťažnosti navrhovateľa nevyhovel a vyslovil, že v konaní Krajského súdu v Prešove sp. zn.. 1 S/l 8/2010 jeho právo porušené nebolo.

Krajský súd súhlasí s tým, aby vo veci bolo rozhodnuté bez nariadenia ústneho pojednávania.»

Právna zástupkyňa sťažovateľa podaním doručeným ústavnému súdu 22. novembra 2011 oznámila, že netrvá na tom, aby sa vo veci uskutočnilo ústne pojednávanie.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli

porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu č. k. 1 S 18/2010-31 zo 14. júla 2011, ktorým krajský súd zamietol návrh sťažovateľa v konaní o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Sťažovateľ v konaní podľa piatej časti piatej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) pred krajským súdom namietal nezákonný zásah orgánu verejnej správy (Mesta B.) spočívajúci v neupovedomovaní sťažovateľa o začatých správnych konaniach podľa § 47 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Krajský súd rozhodnutím zo 14. júla 2011 návrh sťažovateľa ako neprípustný zamietol podľa § 250v ods. 3 OSP z dôvodu, že sťažovateľ nevyčerpal možnosť domáhať sa nápravy prostredníctvom orgánov prokuratúry, t. j. nepodal podnet na preskúmanie postupu orgánu verejnej správy v súvislosti s jeho nezákonným zásahom v zmysle § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“).

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohoto postavenia ústavného súdu vyplýva, že preskúmavať môže rozhodnutie všeobecného súdu, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci.

Krajský súd vo svojom uznesení č. k. 1 S 18/2010-31 zo 14. júla 2011 zamietol návrh sťažovateľa v konaní o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia v podstatnom uviedol:

«Cieľom procesnej úpravy zakotvenej v štvrtej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, ako konania o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy „je poskytnúť fyzickým a právnických osobám účinnú súdnu ochranu, ktoré tvrdia že boli ukrátené na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej vykonaný“.

Na konanie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy sa primerane použijú ustanovenia prvej a druhej hlavy piatej časti, ak nie je osobitná úprava.

Primeranosťou v tomto zmysle chápeme také použitie, ktoré napomáha dosiahnutiu účelu konania proti nečinnosti správneho orgánu.

Podľa § 250v ods. 1 O.s.p., fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie. ...

Podľa § 250v ods. 3 O.s.p., návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, alebo ak sa navrhovateľ domáha len určenia, že zásah bol alebo je nezákonný. Návrh musí byť podaný do 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedela, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď k nemu došlo.

Občiansky súdny poriadok podmieňuje využitie ochrany prostredníctvom štvrtej hlavy piatej časti O.s.p. vyčerpaním prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis. Zákon nešpecifikuje, o ktoré prostriedky konkrétne ide vzhľadom na rôznorodosť oblasti verejnej správy z hľadiska predmetu právnej regulácie, ako aj nadväzujúcich tipov správnych konaní, v rámci ktorých môžu prichádzať do úvahy rôzne právne prostriedky nápravy (v niektorých prípadoch aj viaceré z nich) pokiaľ ide o prípadnú nedôvodnú nečinnosť správneho orgánu. Ich špecifikácia závisí od právnej úpravy konkrétneho typu správneho konania najmä s ohľadom na oprávnenie nadriadených orgánov vo vzťahu k orgánu, ktorý má povinnosť vo veci konať, ako aj s ohľadom na oprávnenia osobitných orgánov kontroly alebo dozoru prijať účinné opatrenia na odstránenie prípadnej nečinnosti správneho orgánu, resp. nezákonného zásahu orgánu verejnej správy.

Súd príslušný rozhodovať o návrhu namietajúcom konanie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy musí splnenie podmienky podľa § 250v ods. 3 O.s.p. posudzovať individuálne, na základe okolností konkrétneho prípadu rešpektujúc účel tohto právneho prostriedku, ktorých je poskytnúť efektívnu a účinnú ochranu osobe, ktorej práva alebo právom chránené záujmy môžu byť nezákonným zásahom orgánom verejnej správy dotknuté v tom ktorom konaní.

V zásade možno vyžadovať splnenia takých osobitných právnych prostriedkov nápravy, pri ktorých možno rozumne očakávať v prípade ich využitia zo strany fyzickej osoby alebo právnickej osoby odstránenia nezákonného zásahu orgánu verejnej správy aj bez potreby zásahu zo strana súdnej moci.

Nepochybne k ním budú patriť právne prostriedky priamo dostupné dotknutej fyzickej alebo právnickej osobe, rozhodovanie o ktorých je zverené do kompetencie orgánu s právomocami zaručujúcimi možnosť bezprostredného zjednania nápravy vo vzťahu k namietanému nezákonnému zásahu orgánu verejnej správy. To však nevylučuje požiadavku vyčerpania prostriedkov nápravy prostredníctvom orgánov osobitne poverených ochranou práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb aj keď nedisponujú právomocami možnosťou bezprostredného zjednania nápravy, pokiaľ im zákon zveruje prostriedky a umožňuje uplatnenie ochranných práv a právom chránených záujmov dotknutých osôb vo vzťahu k namietanému nezákonnému zásahu orgánu verejnej správy spôsobom, ktorý s prihliadnutím na okolnosti daného prípadu (najmä pokiaľ ide o prebiehajúce správne konanie, jeho predmet a jeho potencionálnu ujmu vyplývajúcu z ohrozenia práv a právom chránených záujmov dotknutej osoby v dôsledku zbytočných prietáhov v správnom konaní) umožňuje rozumne očakávať naplnenie účelu poskytovanej ochrany.

Predpokladom podania návrhu, aby súd vyslovil povinnosť uložiť označenému orgánu konať, resp. niečo vykonať je, aby navrhovateľ vyčerpal všetky prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis. To znamená, že navrhovateľ pred podaním návrhu musí vykonať podnet na vykonanie opatrenia proti nezákonnému zásahu orgánu verejnej správy.

Takto vymedzená prípustnosť podania návrhu proti nezákonnému zásahu orgánu verejnej správy na súd vyjadruje princíp subsidiarity správneho súdnictva, totiž aby jeho právomoc nesuplovala iné účinné právne prostriedky právnej ochrany.

V zmysle § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre, prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa § 35 ods. 3 citovaného zákona, ak prokurátor zistí, že podnet je dôvodný, vykoná opatrenia na odstránenie porušenia zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov rozhodne.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, orgány prokuratúry možno považovať za orgány disponujúce prostriedkami umožňujúcimi uplatnenie ochrany práv a právom chránených záujmov navrhovateľa vo vzťahu k namietanému nezákonnému zásahu orgánu verejnej správy.

Z obsahu administratívneho spisu odporcu, ako ja z obsahu písomných podaní navrhovateľa nevyplývala skutočnosť, žeby podal podnet na preskúmanie postupu orgánu verejnej správy v súvislosti s nezákonným zásahom orgánu verejnej správy na príslušnú prokuratúru vo veci upovedomovania L. o začatí všetkých správnych konaní, vrátene už začatých, týkajúcich sa výrubov drevín a krov na území mesta B. Keďže navrhovateľ nevčerpал túto možnosť domáhať sa nápravy prostredníctvom orgánov prokuratúry, je potrebné jeho návrh podaný na súd považovať za predčasný, pretože v súdnom konaní sa môže domáhať ochrany až po vyčerpaní prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný zákon.

S poukazom na uvedené krajský súd podľa ustanovenia § 250v ods. 3 O.s.p. návrh ako nepripustný zamietol.»

Z obsahu odôvodnenia namietaného rozhodnutia vyplýva, že sťažovateľ nevčerpал iné prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, t. j. nepodal podnet na preskúmanie postupu orgánu verejnej správy v súvislosti s jeho nezákonným zásahom v zmysle § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre. Z tohto dôvodu krajský súd považoval návrh sťažovateľa ako predčasný.

Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa § 35 ods. 3 zákona o prokuratúre ak prokurátor zistí, že podnet je dôvodný, vykoná opatrenia na odstránenie porušenia zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov.

Podľa § 21 ods. 2 zákona o prokuratúre právnymi prostriedkami, ktorými prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy, sú:

- a) protest prokurátora,
- b) upozornenie prokurátora,
- c) návrh na začatie konania pred súdom podľa osobitného zákona.

Podľa § 28 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor je oprávnený podať orgánu verejnej správy upozornenie na účel odstránenia porušovania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, ku ktorému došlo v postupe orgánu verejnej správy pri vydávaní opatrenia alebo rozhodnutia alebo jeho nečinnosťou.

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd sa nedostatočne vysporiadal s posúdením upozornenia prokurátora ako prostriedkom nápravy sťažovateľa. V okolnostiach danej veci podľa názoru ústavného súdu nemožno považovať upozornenie prokurátora za účinný prostriedok nápravy. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž nestačí, aby sťažovateľ mal prostriedky nápravy, ale tieto musia byť efektívne. Skutočnosť, že sťažovateľ nevyužil podanie podnetu u prokurátora, nemôže byť dôvodom na zamietnutie jeho žaloby v konaní podľa § 250v OSP.

Európsky súd pre ľudské práva už v súvislosti s existenciou efektívneho prostriedku nápravy vo vnútroštátnom poriadku viacnásobne konštatoval, že v zmysle čl. 35 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd považuje za efektívny prostriedok nápravy taký, ktorý je dostupný a umožňuje dosiahnuť nápravu alebo zadosťučinenie za namietané porušenia. Existencia prostriedku nápravy musí byť dostatočne konkrétna, nielen v teórii, ale aj v praxi, v opačnom prípade nemá požadovanú dosiahnuteľnosť a účinnosť (Feldek v. Slovensko z 15. júna 2000, Vernillo v. Francúzsko, 20. február 1991, Johnston and

Others v. Írsko, 18. december 1986, Van Droogenbroeck judgment v. Belgicko, 24. jún 1982).

Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre viackrát potvrdil, že vnútroštátny prostriedok nápravy, ktorý sťažovateľom zároveň neumožňuje domáhať sa a teoreticky i prakticky dosiahnuť náhradu za spôsobenú nemateriálnu ujmu, nemôže byť považovaný za efektívny.

Ak všeobecný súd dospeje k rozhodnutiu bez toho, aby sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre toto rozhodnutie, treba rozhodnutie všeobecného súdu považovať za arbitrárne, teda za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy.

V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajským súdom boli vyvedené závery, ktoré sú zjavne neodôvodnené a arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň majú za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil, že uznesením krajského súdu č. k. 1 S 18/2010-31 zo 14. júla 2011 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd v bode 2 výroku tohto nálezu zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 1 S 18/2010-31 zo 14. júla 2011 podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ sa domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 2 500 €, čo odôvodnil tým, že mu je aj v dôsledku namietaného postupu krajského súdu znemožnené participovať na rozhodnutiach v oblasti ochrany prírody, a to aj s prihliadnutím na čas, ktorý uplynul od podania žiadosti o upovedomovanie o začatých správnych konaniach.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k záveru, že konštatovanie porušenia základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy je pre sťažovateľa dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že zrušením namietaného rozhodnutia a vrátením veci krajskému súdu na ďalšie konanie sa vytvára priestor na to, aby krajský súd rozhodol o dôvodnosti návrhu sťažovateľa. Priznaním primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľovi z dôvodov ním uvedených by ústavný súd prejedlikoval rozhodnutie krajského súdu v merite veci. Ústavný súd preto sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie nepriznal, tak ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia advokátkou JUDr. I. R. (bod 4 výroku tohto nálezu).

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti). Za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2011 patrí odmena v sume dvakrát po 123,50 € a režijný paušál dvakrát po 7,41 € [v zmysle § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov], preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú sumu 261,82 €, ku ktorej bolo treba pripočítať 20 % DPH (keďže advokátka je platcom tejto dane), teda sumu 52,36 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú celkovú sumu 314,18 €.

Trovy konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) podľa výroku rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

K tomuto rozhodnutiu sa podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde pripája odlišné stanovisko sudkyne Ivetty Macejkovej.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. marca 2012